

วิทยาลัย

วิทยาลัย (College) หมายถึง แหล่งที่มิ การสอนและให้การศึกษาเล่าเรียนแก่ผู้มีพื้นฐาน ความรู้ระดับมัธยมต้นหรือปลาย ที่มีความประสงค์ จะเรียนวิชาการเฉพาะสาขาหรือวิชาชีพ

วิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาที่จัดตั้งขึ้น อย่างเป็นทางการโดยหน่วยงานภาครัฐหรือภาค เอกชนหรือโดยองค์กรอื่นใด และดำเนินงาน ทางการศึกษาตามระเบียบข้อบังคับและกฎเกณฑ์ ต่างๆ ของทางราชการ หลักสูตรการศึกษาของ วิทยาลัยมีทั้งในระดับประกาศนียบัตรและระดับ ปริญญาในสาขาวิชาที่เปิดสอน

สถาบันการศึกษาที่เป็นวิทยาลัยบางแห่ง เรียกว่าโรงเรียน และในทางกลับกันสถาบันที่ เป็นโรงเรียนบางแห่งก็เรียกว่า วิทยาลัย ซึ่งมัก ทำให้เกิดความสับสนและความสงสัยว่า เหตุใด จึงไม่แยกออกไปให้ชัดเจนระหว่างวิทยาลัยกับ โรงเรียนโดยทั่วไป ทางหนึ่งที่จะช่วยขจัดความ สงสัยและความสับสนอาจกระทำได้โดยการ พิจารณาและตัดสินใจว่าหลักสูตรและการทำงาน ทางการศึกษาของสถานศึกษานั้นตรงกับ ความหมายของวิทยาลัยหรือไม่ประการใด

วิทยาลัยดำเนินงานทางการศึกษาเฉพาะ สาขาใดสาขาหนึ่งของวิชาการ เช่น วิทยาลัยช่าง ก่อสร้าง วิทยาลัยพาณิชยกรรม หรือวิทยาลัยวิชา การศึกษาในอดีตก่อนที่จะเปลี่ยนฐานะเป็น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาลัยมีส่วน แยกต่างไปจากมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปในข้อที่ว่า

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาที่ประกอบ ด้วยวิทยาลัยหลายวิทยาลัย หรือประกอบด้วย คณะหลายคณะ ซึ่งต่างก็รับผิดชอบทางวิชาการ ในสาขาเฉพาะของตน ภายใต้การบริหารของ มหาวิทยาลัยโดยส่วนรวม ในฐานะที่เป็นมหา- วิทยาลัยแห่งหนึ่งๆ ไม่ว่าจะ เป็นของรัฐหรือของ เอกชน

ประวัติความเป็นมา

1. ยุโรปสมัยกลาง ในสมัยกลางผู้ชาย ไม่ว่าจะวัยหนุ่มหรือวัยเด็กก็ตาม เมื่อต้องการเข้า วิทยาลัยจะไปหาเจ้าสำนักที่เขาเลื่อมใส ขอ ปวารณาตัวเป็นศิษย์ และลงชื่อไว้ในบัญชีรายชื่อ ของสำนักแล้วจ่ายค่าธรรมเนียมให้แก่เจ้าสำนัก โดยตรง ศิษย์ในฐานะนักศึกษาจะไปพำนัก ณ สถานที่ที่เขาสามารถเข้าไปอาศัยอยู่ได้ พร้อมกับ ได้รับเสื้อคลุมแสดงฐานะว่าเป็นนักศึกษาและ เป็นเสมียนน้อย (minor cleric) ของสำนักนั้น เนื่องจากนักศึกษาจำนวนมากเข้าเรียนขณะที่อยู่ ในวัยรุ่น จึงมีปัญหาเรื่องที่พักอาศัยโดยเฉพาะ สำหรับนักศึกษายากจน แต่ไม่นานเขาก็ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้มีเมตตาจิต เป็นต้นว่า คน ที่มีฐานะมั่งมีจัดสร้างสถานที่ให้นักศึกษาได้พัก อาศัยบ้าง หรือไม่มีพระคาทอลิกเปิดบ้านให้ นักศึกษาเข้าไปอยู่ด้วย

วิทยาลัยในจุดเริ่มต้นนี้เป็นเพียงห้องพัก อาศัยหรือหอพักสำหรับนักศึกษาหนุ่มชาวพื้น เมืองซึ่งในเวลาต่อมามักมีปัญหาเรื่องระเบียบวินัย

ผลที่ตามมาคือ วิทยาลัยบางแห่งเริ่มมอบหมายให้ผู้สอนเข้ามาอยู่ประจำเพื่อดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อย ต่อจากนั้นนับเวลาเป็นศตวรรษ บรรดามาสเตอร์ (masters) หรือติวเตอร์ (tutors) ในวิทยาลัยได้ทำหน้าที่ด้านการสอน จนกระทั่งในที่สุดวิทยาลัยกลายเป็นองค์กรสำคัญด้านการสอนไป ดังเช่น ออกซฟอร์ด และเคมบริดจ์

วิทยาลัยอังกฤษ ออกซฟอร์ดและเคมบริดจ์เกิดขึ้นในสมัยกลาง ต่อมาเมื่อมีการจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยในปี ค.ศ. 1167 หรือ ค.ศ. 1168 ออกซฟอร์ดได้จัดตั้งคณะตามแบบของปารีสเป็นส่วนใหญ่ แต่มีได้อยู่ในความดูแลของสันตะปาปาหรือพิชอปท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด ส่วนเคมบริดจ์ตั้งขึ้นมาทีหลัง เมื่อผู้สอนกลุ่มหนึ่งเกิดความไม่พอใจและแยกตัวออกไปจากออกซฟอร์ดใน ค.ศ. 1209 การแยกตัวออกไปเช่นนี้เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดมีการก่อตั้งสถาบันอุดมศึกษาอีกหลายๆ แห่งในยุโรป

2. วิทยาลัยอเมริกัน

วิทยาลัยอาณานิคม (Colonial Colleges) สามแห่งที่ตั้งขึ้นภายใต้ระบอบปฏิรูป คือ วิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard College) ตั้งขึ้นในแมสซาชูเซตส์ใน ค.ศ. 1636 เป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงแห่งแรกในอาณานิคม ต่อมาวิลเลียมและแมรี (William and Mary) ตั้งขึ้นในเวอร์จิเนียใน ค.ศ. 1693 และเยล (Yale) ตั้งขึ้นในคอนเนคติกัตใน ค.ศ. 1701 วิทยาลัยเกิดขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของฝ่ายศาสนา และความต้องการของฝ่ายบ้านเมือง และวิทยาลัยทั้งสามแห่งนี้นับว่าเป็นรูปแบบของวิทยาลัยในอเมริกาทั้งของวัด ของรัฐ และของเอกชน

วิทยาลัยฮาร์วาร์ด นั้นแม้จะตั้งขึ้นด้วยจุดประสงค์ทางศาสนา เพื่อให้การศึกษาอบรมแก่นักเทศน์ แต่ก็เพื่อให้เป็นวิทยาลัยศิลปศาสตร์ (Liberal arts college) สำหรับคนทั่วไปตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปด้วย และกลับปรากฏว่าในช่วงนั้นการสอนศาสนาโดยตรงเป็นแต่เพียงส่วนเล็กน้อยในหลักสูตรของฮาร์วาร์ด คือมีบัณฑิตเพียง 5 คนในจำนวน 9 คนเท่านั้นที่เป็นนักเทศน์ และในช่วงหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 17 อัตราส่วนของผู้เป็นนักเทศน์ก็ลดลงไป ในขณะที่เดียวกันก็มีความคิดว่่านักเทศน์ควรได้เรียนศิลปศาสตร์เช่นเดียวกับบุคคลที่เรียนวิชาการสาขาอื่น

แนวความคิดเรื่องการศึกษาทางศิลปศาสตร์ปรากฏอยู่ในหลักสูตรของฮาร์วาร์ด ที่ใช้ใน ค.ศ. 1642ซึ่งเป็นไปตามแบบอย่างของวิทยาลัยอังกฤษ ผู้จัดทำหลักสูตรนี้คือ เฮนรี ดันสเตอร์ (Henry Dunster) ผู้เป็นประธาน (president) ของวิทยาลัย และเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยแมกดาลีน (Magdalene College) ที่เคมบริดจ์ วิทยาลัยแห่งแรกของอเมริกาได้รวมเอาอิทธิพลสามฝ่ายจากอดีตกาลเข้าไว้ด้วยกัน คือ

1) ศิลปศาสตร์เจ็ดประการของสมัยกลาง ซึ่งถือว่าเป็นส่วนจำเป็นสำหรับการศึกษาทางศิลปศาสตร์

2) การศึกษาวิชาคลาสสิก (Classic study) ของยุคฟื้นฟู (renaissance) และของฝ่ายมนุษยนิยม (humanistic) อันเป็นแนวทางของการผลิตสุภาพบุรุษผู้ได้รับการศึกษา (educated gentleman) และ

3) อุดมการณ์ของการปฏิรูปศาสนศึกษาที่อำนวยความสะดวกสำหรับการแยกนิกาย และเพื่อผลิตนักเทศน์

ศิลปศาสตร์เจ็ดประการอยู่ในรูปของ ไวยากรณ์ (grammar) วาทศิลป์ (rhetoric) ตรรกศาสตร์ (logic) เลขคณิต (arithmetic) เรขาคณิต (geometry) และ ดาราศาสตร์ (astronomy) ที่ขาดหายไปก็เพียงแต่วิชาดนตรี (music) วิชาเดียว

ไวยากรณ์ละตินให้เรียนกันในแกรมมาร์สกูล (grammar school) เพราะภาษาละตินเป็นภาษาที่ใช้เป็นคำสอนในวิทยาลัย แต่ปรากฏว่าในหลักสูตรของวิทยาลัยได้รวมการสอนแกรมมาร์กรีกและฮีบรูไว้ด้วย วาทศิลป์ และวิธีการพูดก็มีบทบาทมาก การกล่าวสุนทรพจน์ถือว่าเป็นการฝึกเทศน์ที่ดีและเป็นศิลปะของการชักจูง ตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่สิบเจ็ดมีตรรกศาสตร์ อยู่ในบทเรียนเกี่ยวกับอะริสโตเติล (Aristotle) และเดส์คาร์ตส์ (Descartes) การฝึกพูดในแบบของการโต้แย้งกันก็มีอย่างสม่ำเสมอ แม้จะมีการสอนเลขคณิตและเรขาคณิตก็จริงแต่บางครั้งก็ค่อนข้างจะถูกละเลย เพราะถูกมองว่าเป็นวิชาเชิงปฏิบัติ (practical subjects) ส่วนดาราศาสตร์ตอนแรกเป็นของอะริสโตเติล (Aristotle) พโตเลมี (Ptolemy) และดังเต (Dante) แต่ตอนกลางของศตวรรษนี้ ดาราศาสตร์ของโคเปอร์นิคัส (Copernicus astronomy) ก็เข้ามาอยู่ในหลักสูตรด้วย

นอกจากศิลปศาสตร์เจ็ดประการแล้วปรัชญาของอะริสโตเติลมาปรากฏในรูปของฟิสิกส์ การเมือง จริยศาสตร์ และอภิปรัชญา ประวัติศาสตร์สมัยโบราณ พุทธศาสตร์ของอะริสโตเติล ได้รับความสนใจอยู่บ้างเฉพาะในเวลาภาคบ่ายของวันเสาร์

ส่วนที่เกี่ยวกับการค้นพบและทฤษฎีต่างๆ ทางวิทยาศาสตร์นั้น ฮาร์วาร์ดได้แสดงให้เห็นปรากฏเพียงเล็กน้อย ซึ่งโดยสรุปในส่วนนี้แล้ว ฮาร์วาร์ดมิได้แตกต่างไปจากวิทยาลัยยุโรปส่วนใหญ่ซึ่งละเลยวิทยาศาสตร์ แล้วหันไปสนใจทางภาษาและปรัชญาคลาสสิก เพราะวิชาคลาสสิกนั้นถือกันว่ามีคุณค่าทางวัฒนธรรมโดยทั่วไปสำหรับผู้รับเรียน เช่นเดียวกับที่มีคุณค่าเชิงปฏิบัติสำหรับนักเทศน์ผู้ที่จะต้องมีความรู้พื้นฐานอย่างดีในภาษาเดิมของคำสอนทางศาสนา การศึกษาในลัทธิศาสนานิกายคาลวินโดยเฉพาะ มักถูกจำกัดให้กระทำกันในวันเสาร์ ซึ่งเป็นเวลาที่นักศึกษาทุกคนเรียนบทปฐจาวิสัยนา (catechism)

การศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวกับศาสนาเป็นไปในรูปของการอ่านบทคัดเลือจากคัมภีร์เก่าและคัมภีร์ใหม่ที่เขียนเป็นภาษาฮีบรูและภาษากรีก อันที่จริงการศึกษาทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเทศน์ไม่มีในหลักสูตรของวิทยาลัย แต่เป็นกิจที่กระทำกันหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว ด้วยการเข้าไปฝึกปฏิบัติงานกับนักเทศน์ หรือปฏิบัติงานในวิทยาลัยในฐานะนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ในตอนแรกเริ่ม ฮาร์วาร์ด มีเพียงสามชั้นเรียน แต่เมื่อมีชั้นเรียนที่สี่เพิ่มเข้ามาใน ค.ศ. 1655 วิทยาลัยก็ดำเนินการตามแบบอย่างทางยุโรป คือให้เรียนระดับปริญญาตรีเป็นเวลา 4 ปี แล้วจะได้รับปริญญา B. A. จากนั้นภายในเวลา 3 ปีต่อมา เมื่อได้จ่ายค่าเล่าเรียนและสอบวิทยานิพนธ์ผ่าน พร้อมกับมีหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้มีอุปนิสัยดี มีศีลธรรม ก็จะได้รับปริญญา M.A. ข้อกำหนดประการแรกเป็นเรื่องสำคัญที่สุด

หลักสูตรปริญญาตรีของฮาร์วาร์ด กำหนดไว้ว่า นักศึกษาทุกคนในชั้นเรียนต้องเรียนวิชาเดียวกันในเวลาเดียวกัน และในสมัยของดันสเตอร์ (Dunster) นักศึกษาทุกคนได้รับการสอนจากประธานของวิทยาลัย คือ ตัวดันสเตอร์นั่นเอง ในช่วงศตวรรษที่สิบเจ็ดนั้น วิทยาลัยยังมีขนาดเล็กมีจำนวนนักศึกษา ตั้งแต่ 20 ถึง 50 คน อายุระหว่าง 13 หรือ 14 ถึง 17 หรือ 18 ปี ระเบียบวินัยเข้มงวดกวดขัน และมีเรื่องของความกระด้างกระเดื่องเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ซึ่งความไม่สงบเรียบร้อยเหล่านี้เป็นผลมาจากวิธีสอนที่ดำเนินไปตามตำรา นักศึกษาอ่านตำราเรียนด้วยตนเอง มีการถามสอบจากตำราตั้งเก้าโครงต่างๆ ออกมาจากตำรา ถกเถียงปัญหาต่างๆ จากตำรา และให้พูดแสดงโวหารหรือวาทะออกมา

นักศึกษาที่ฮาร์วาร์ด ถูกจัดจำแนกตามสถานภาพทางสังคมของพ่อ แม่ คือมีหลักฐานปรากฏว่าการกำหนดที่นั่งในห้องเรียน ในโรงอาหาร การกำหนดห้องนอน หรือค่าปรับแก่นักศึกษา กระทำไปตามตำแหน่ง ชศ ทรัพย์สิน และอาชีพของพ่อแม่ บุตรของนักบวช บุตรของผู้ปกครองบ้านเมือง และของผู้ดี จะอยู่ในรายการแรกๆ ความจริงข้อนี้แสดงถึงลักษณะของระบบขุนนางในสังคมสมัยอาณานิคมอย่างชัดเจน

ที่นำฮาร์วาร์ดมากล่าวเป็นกรณีเฉพาะค่อนข้างละเอียดมาก ก็เพราะอุดมการณ์ของฮาร์วาร์ดในเรื่องศิลปศาสตร์ศึกษา มีผลกระทบอย่างมากต่อวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยต่างๆ ในอเมริกา ผลกระทบนั้นต่อเนื่องมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน และยังส่งผลมาถึงวิทยาลัยต่างๆ

ของไทยทั้งในอดีตและในปัจจุบันด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านหลักสูตรและการสอน จนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อเข้าสู่คริสต์ศตวรรษที่สิบ

ความเปลี่ยนแปลงในด้านหลักสูตรของวิทยาลัยอเมริกันเข้ามาสู่ปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงในประการสำคัญ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงจากระบบที่กำหนดให้เรียนตามหลักสูตรไปสู่ระบบที่ให้เลือกวิชาเรียน อันเป็นผลจากความรู้อันเพิ่มเข้ามาจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์กายภาพ และวิทยาศาสตร์สังคมประกอบกับการเรียกร้องทางฝ่ายประชาธิปไตยที่ต้องการให้เยาวชนได้เรียนในระดับอุดมศึกษามากขึ้น ขณะเดียวกันก็ปรากฏว่าการขยายตัวด้านหลักสูตรของวิทยาลัยโดยทั่วไป ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ทั้งจากฝ่ายอนุรักษ (conservatives) และฝ่ายก้าวหน้า (progressives) กล่าวคือ ฝ่ายอนุรักษต้องการจะรักษาแนวคิดเดิมของศิลปศาสตร์เอาไว้ โดยกล่าวอ้างว่าวิทยาลัยได้เสื่อมถอยลงไปจนกลายเป็น “สถานบริการ” ไปเสียแล้วสำหรับการประกอบการทุกประเภททางด้านอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และเกษตรกรรม พร้อมกับเรียกร้องให้วิทยาลัยกลับไปทำหน้าที่ปรับปรุงคุณภาพทางปัญญาเช่นเดิม ส่วนฝ่ายก้าวหน้ากล่าวว่า สังคมสมัยใหม่เป็นสังคมซับซ้อนอย่างมากและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก จนกระทั่งจำเป็นต้องให้นักศึกษามีประสบการณ์ที่สามารถช่วยให้เกิดมีบูรณาการและเอกภาพ เพื่อจะได้เตรียมตัวไว้สำหรับการมีชีวิตอยู่ในสังคมที่ต้องพึ่งพาอาศัยต่อกันได้

ถึงแม้จะมีระบบการให้เลือกรเรียน (elective system) เพื่อตอบสนองความต้องการในชีวิต โดยการเพิ่มวิชาการทางเทคนิคและทางปฏิบัติการเข้าไปในหลักสูตรวิทยาลัยแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีข้อกำหนดต่าง ๆ มากมายในเรื่องของชั่วโมงเรียน หน่วยกิต บुरพวิชา ปริญญา ตลอดจนทั้งการเรียน วิชาเฉพาะเป็นรายวิชา และความไม่สัมพันธ์กัน ของระบบการให้เลือกรเรียน ซึ่งไม่ช่วยให้นักศึกษามีบูรณาการตามที่ต้องการ นักการศึกษา ฝ่ายก้าวหน้าจึงมีความรู้สึก ว่า จำเป็นจะต้องจัดให้มีรายวิชาใหม่ ๆ เพื่อให้มีบูรณาการขึ้นมา ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องสำคัญประการหนึ่งในระบบการให้เลือกรเรียนที่จะต้องได้รับการปรับแก้กันต่อไป

2. ความพยายามที่จะปฏิรูปหลักสูตรวิทยาลัย แบ่งออกได้สามด้านด้วยกันคือ

2.1 การปรับปรุงรายวิชาที่ต้องเรียน

การปฏิรูปหลักสูตรที่กระทำกันมากที่สุดคือการจัดให้มีวิชาบังคับบางวิชา ส่วนวิชาอื่นให้นักศึกษาเลือกรเรียนได้ด้วยตนเอง โดยมีแผนการเรียน เข้มในสาขาวิชาหนึ่ง และให้มีการเลือกที่กระจายออกไปในสาขาวิชาอื่นๆ เพื่อให้มีความคุ้นเคยกับความรู้ในสาขาเหล่านั้น หรือไม่ก็ให้นักศึกษาเรียนในภาควิชาหนึ่ง จนกระทั่งได้จำนวนหน่วยกิตเพียงพอที่จะถือได้ว่าเป็นวิชาเอก (a major) และเรียนวิชาในภาควิชาอื่นในจำนวนหน่วยกิตน้อยกว่าเพื่อรวมเข้าเป็นวิชาโท (minors) ในสาขาเหล่านั้น

2.2 การให้ความใส่ใจต่อนักศึกษาเป็นรายบุคคล

ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อความสนใจและความต้องการของนักศึกษาแต่ละคน เช่นมีแผนงานที่อาจารย์ผู้สอนทำหน้าที่แนะนำ แนะนำช่วยเหลือให้นักศึกษาเกี่ยวกับการเรียน หรือ

การเตรียมตัวสอบ เมื่ออาจารย์ผู้สอนได้ทราบว่า นักศึกษามีความสามารถหรือขาดความสามารถประการใด ก็จะได้ใช้มาตรการที่เหมาะสม ในการปรับการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการ และความสามารถมากกว่าที่จะจัดให้เขาเรียนในชั้นเรียนใหญ่ที่ใช้วิธีการบรรยาย หรือการซักสอบ (lecture or recitation classes)

อีกรูปแบบหนึ่งของการสอนเป็นรายบุคคล คือ แผนเกียรตินิยม (honors plan) และ แผนการศึกษาอิสระ (independent study) ซึ่งทั้งสองกรณีนี้ มีเจตนาสำคัญ เพื่อให้นักศึกษาที่มีความสามารถมากกว่า เหนือกว่า หรือเก่งกว่า มีโอกาสก้าวหน้าไปในการเรียน คือได้เรียนใน อัตราความเร็วที่สูงกว่าระดับปานกลาง โดยที่นักเรียนที่อยู่ภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดของอาจารย์ผู้สอน จะได้รับการแนะนำให้เสนอแผนการเรียน ของตนเอง และดำเนินการไปตามแผนการนั้น ในลักษณะที่ไม่ต้องผูกติดอยู่กับข้อกำหนดหรือ ข้อผูกพันใดๆ ของชั้นเรียน

ในบางแผนการเรียนวิทยาลัยอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการตามแผนได้โดยไม่ต้องเข้าเรียนตามปกติในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้มีเวลาศึกษาค้นคว้าและอ่านเขียนในหัวข้อที่เขาสนใจ บางวิทยาลัยใช้วิธีการประชุมปรึกษาเป็นรายบุคคลหรือไม่ก็เป็นการประชุมกลุ่มเล็ก ที่มีลักษณะของความเป็นกันเองหรือไม่ต้องเป็นพิธีการ เป็นส่วนสำคัญ การอภิปรายและการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มก็ให้โอกาสเจริญเติบโตทางปัญญาได้มากกว่าการเรียนแบบเดิมในห้องเรียน บางครั้งก็อาจจะมีกิจกรรมภาคสนาม เช่น การท่องเที่ยวในชุมชน การไปศึกษาต่างประเทศ การท่องเที่ยวศึกษาในแหล่งต่างๆ ตลอดทั้ง

การทำงานหรือการศึกษาอยู่กับองค์กรในชุมชน ในช่วงเวลาหนึ่ง แทนการเรียนตามปกติในห้องเรียน เหล่านี้เป็นต้น

ความพยายามขั้นสูงสุดในการดำเนินการสอนเป็นรายบุคคลที่มีอยู่ในวิทยาลัยแบบก้าวหน้าหรือแบบพัฒนาการ (progressive colleges) คือ เริ่มต้นจากความสนใจของนักศึกษา และจัดหลักสูตรที่เหมาะสมกับประสบการณ์และวัตถุประสงค์ของนักศึกษาแต่ละคน ซึ่งจะให้อิสระอย่างมากในการทำแผนหรือโปรแกรมการเรียนไปพร้อมกับอาจารย์ผู้สอน และให้อิสระในการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานและกิจกรรมต่างๆ ของตนเอง เพื่อประเมินคุณค่าของงานทั้งของตนเองและของผู้อื่น ความสนใจของนักศึกษานี้มิได้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นสำหรับหลักสูตรประสบการณ์เท่านั้น แต่ความสนใจนั้นจะทำให้เขาเข้าถึงความสำคัญของกิจกรรมนั้นๆ ที่มีต่อสวัสดิการสังคมในขอบเขตที่กว้างออกไปด้วย

2.3 การล้มเลิกสาขาวิชาที่มีเนื้อหาสาระที่แคบ และการให้เรียนสาขาวิชาที่กว้างออกไปที่มีความสัมพันธ์ระหว่างวิชามากขึ้น โดยการจัดให้มีรายวิชาบังคับใหม่ๆ หลายๆ ประเภทขึ้นมา เพื่อล้มเลิกเนื้อหาวิชาที่มีขอบข่ายแคบตามประเพณีที่เคยปฏิบัติกันมา แล้วจัดในแนวทางที่เป็นบูรณาการมากขึ้น เพื่อนำไปสู่ความรู้และสู่สังคม คือ นักศึกษาจะได้มีทุนทรัพย์ด้านความรู้ทั่วไปที่จำเป็นต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมสมัยใหม่ได้เป็นผลดี

ในด้านนี้วิทยาลัยบางแห่งได้ล้มเลิกภาควิชาเฉพาะด้านหลายภาควิชา แล้วจัดสาขาวิชาที่

กว้างกว่ามาแทน สาขาที่กว้างคือ สังคมศาสตร์ (social sciences) วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (natural sciences) ภาษาและวรรณคดี (languages and literature) ปรัชญาและศาสนา (philosophy and religion) และ ทัศนศิลป์ (fine arts) กำหนดให้นักศึกษาเรียนหนักในแต่ละสาขาของวิชาเอกเหล่านี้ การดำเนินงานในลักษณะนี้จะช่วยขจัดการแบ่งแยกระหว่างภาควิชาออกไป ซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการไม่เฉพาะแต่ของนักศึกษาผู้หวังจะเป็นผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น แต่จะตอบสนองความต้องการของผู้ที่กำลังสำรวจตนเอง หรือผู้ที่ได้ตัดสินใจจะหาความเชี่ยวชาญในสาขาอื่นๆ ได้ด้วย

หนึ่งในแนวทางที่นิยมใช้กันมากที่สุดสำหรับการกระทำให้เกิดบูรณาการในหลักสูตรวิทยาลัยคือ รายวิชาปริทรรศน์ (survey course) หรือการสำรวจ ซึ่งจัดทำขึ้นมาจากจุดประสงค์หลายอย่างต่างๆ กัน และด้วยรายชื่อต่างๆ กัน เช่นในเล่มที่สองของศตวรรษนี้ มีรายวิชาปริทรรศน์ ที่มีชื่อว่า “รายวิชาประณนิเทศ” (orientation courses) “รายวิชาที่สัมพันธ์” (correlated courses) “รายวิชาที่ประสานสัมพันธ์” (coordinated course) “รายวิชาบูรณาการ” (integrated course) และ “รายวิชาร่วมมือกัน” (cooperating course) ซึ่งเกิดขึ้นมาเหมือนดอกเห็ด บางรายวิชามีความมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาชั้นปีที่หนึ่งได้รับการประณนิเทศ เพื่อการเข้าเรียนในวิทยาลัยหรือเข้าเรียนในสาขาวิชาต่างๆ บางรายวิชามีความมุ่งหมายเพื่อให้เห็นภาพทั่วไปกว้างๆ สำหรับผู้เริ่มต้นทุกคนในสาขาวิชา บางรายวิชาจัดทำขึ้นเป็นการเฉพาะสำหรับเป็นบทนำเข้าไปสู่สาขาวิชาให้แก่ นักศึกษา ผู้ที่จะไม่

เรียนรายวิชาอื่นๆ ในสาขานั้น บางรายวิชา ก็บังคับให้เรียนเป็นรายวิชาแรกสำหรับผู้ที่ตั้งใจว่าจะเรียนให้มีความชำนาญเฉพาะต่อไปในสาขานั้น แต่ส่วนมากแล้วความมุ่งหมายต่างๆ เหล่านี้ จะถูกหลอมรวมเข้าไว้ด้วยกัน และมีหนึ่งรายวิชาไว้ทำหน้าที่เพื่อให้บรรลุถึงความมุ่งหมายต่างๆ สำหรับนักศึกษาที่ต่างกันออกไป

ความมุ่งหมายที่ปรากฏอย่างเด่นชัดในการปรับปรุงหรือปฏิรูปในวิทยาลัยหรือรายวิชา มี 2 ประการ คือ การให้ความใส่ใจต่อความต้องการของนักศึกษาเป็นรายบุคคล และต่อความหมายของการเรียนในวิทยาลัยที่มีต่อตัวนักศึกษา ประการหนึ่งกับการให้การเรียนในวิทยาลัยสัมพันธ์ใกล้ชิดกับความต้องการต่างๆ ของสังคมปัจจุบัน และการให้นักศึกษาได้มีบูรณาการมากยิ่งขึ้น เพื่อการศึกษา และการมีส่วนร่วมของเขาในชีวิตสมัยใหม่อีกประการหนึ่งและด้วยเหตุนี้ รายวิชาบังคับเรียนจึงกลับมาเป็นที่นิยมอีก เพื่อทางวิทยาลัยจะได้แน่ใจและมั่นใจได้ว่านักศึกษาทุกคนจะได้รับความสะดวกเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับปัญหาของคนของสังคม และของโลกโดยทั่วไป

วิทยาลัยในประเทศไทย

วิทยาลัยในประเทศไทยมีจุดกำเนิดและวิวัฒนาการ ตามโครงการศึกษาและแผนการศึกษาต่างๆ ดังต่อไปนี้

1.1 โครงการศึกษา พ.ศ. 2441 กำหนดให้มีวิทยาลัยหรือสากลวิทยาลัย หรือสถานที่เรียนชั้นสูงสุดให้มีโรงเรียนหรือวิทยาลัยชั้นพิเศษเป็นการเรียนวิชาเฉพาะสิ่ง เฉพาะอย่างให้มีความชำนาญเป็นอย่างดี เช่น

ก. ฝึกหัดผู้เป็นครูอาจารย์ ผู้รับราชการฝ่ายพลเรือน และผู้รังวัดทำแผนที่

ข. ศึกษาศิลปะ กฎหมาย การแพทย์ ฯลฯ

ค. ศึกษาการช่าง หัตถกรรม ดันกล อื่นๆ

ง. เรียนการค้า การเพาะปลูก

จ. การสั่งสอนในวิชา และความรู้ อื่นๆ

1.2 แผนการศึกษา พ.ศ. 2445 ซึ่งแบ่งการศึกษาออกเป็น

(1) สายสามัญศึกษา คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา

(2) สายวิสามัญศึกษา คือ ประถมศึกษาพิเศษ มัธยมศึกษาพิเศษ และอุดมศึกษาพิเศษ วิทยาลัยตามแผนการศึกษานี้ คือ อุดมศึกษาในสายสามัญศึกษา และอุดมศึกษาพิเศษในสายวิสามัญศึกษา

1.3 แผนการศึกษา พ.ศ. 2450 กำหนดไว้ว่า หลังจากการเรียนชั้นมัธยมสายสามัญ และสายพิเศษ ชั้นต่อไปก็สามารถเรียนในระดับอุดมศึกษา

1.4 แผนการศึกษา พ.ศ. 2452 ปรากฏมีอุดมศึกษา (วิทยาลัย) ที่เรียกว่า มัธยมสูง ซึ่งรับช่วงต่อจากมัธยมวิทยาและมัธยมภาษา มัธยมสูงจัดขึ้นมาเพื่อฝึกฝนผู้ที่จะไปเรียนต่อในยุโรป โดยเฉพาะมีหลักสูตรเทียบเท่ากับหลักสูตรของโรงเรียนมัธยมชั้นสูงของยุโรปสมัยนั้น ใช้เวลาเรียนอีกสามปี

1.5 โครงการศึกษา พ.ศ. 2458 แบ่งการศึกษาเป็น 2 สาขา คือ (1) สาขาสามัญศึกษา และ (2) สาขาวิสามัญศึกษา จัดเป็นสองภาค คือ (1) การศึกษาภาคบังคับ โดยให้เรียนความรู้วิชาสามัญ และวิชาวิสามัญที่ทุกคนควรรู้ เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีพ และ (2) การศึกษาภาคพิเศษ เปิดโอกาสให้เรียนชั้นมัธยมศึกษา (สาขาสามัญ) และชั้นอุดมศึกษา (สาขาวิสามัญ) ตามความชอบ ความถนัด ทุนทรัพย์ และสติปัญญาของแต่ละคน

จากการที่มีการประกาศใช้โครงการทางการศึกษาและแผนการศึกษา ประกอบกับการมีแผนการศึกษาในช่วงเวลาต่อมา หน่วยงานต่างๆ ของทางราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ได้จัดตั้งโรงเรียนขึ้นมาหลายแห่ง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีพื้นความรู้ชั้นมัธยมเข้าเรียนในสาขาวิชาเฉพาะหรือวิชาชีพ ที่โรงเรียนแต่ละแห่งเปิดสอนตามหลักสูตรเฉพาะสาขา เช่น เกษตรกรรม พาณิชยกรรม การช่าง การเรียนการฝึกหัดครู พลศึกษา นาฏศิลป์ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และขณะเดียวกันก็มีโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นในสังกัดกระทรวงอื่นๆ อีกหลายโรงเรียนเพื่อผลิตกำลังคนสำหรับงานเฉพาะในสังกัดนั้นๆ เช่น งานด้านชลประทาน การสำรวจรังวัด การรถไฟ การไปรษณีย์โทรเลข การปกครอง การประชาสัมพันธ์ งานเสนาธิการ ตลอดจนการเล่าเรียนของฝ่ายตำรวจและฝ่ายทหาร หลักสูตรการเรียนการสอนวิชาการสาขาต่างๆ เหล่านี้ จัดว่าอยู่ในระดับวิทยาลัยตามความหมายข้างต้นทุกประการ ถึงแม้ว่าสถานศึกษาแต่ละแห่งใช้ชื่อทางราชการว่า “โรงเรียน” ก็ตาม ต่อมาโรงเรียนเหล่านี้ได้เปลี่ยนมาเป็น “วิทยาลัย” อย่าง

เป็นทางการแทบทุกแห่ง นับว่าสอดคล้องกับระดับของหลักสูตรการเรียนการสอนและการดำเนินงานทางการศึกษา ตามสภาพความเป็นจริงอย่างสมบูรณ์

ระยะต่อมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อได้มีการปรับปรุงแผนการศึกษา การศึกษาทุกระดับก็มีความทันสมัยมากขึ้น โดยเฉพาะในวิทยาลัยจะสังเกตเห็นลักษณะสำคัญของการศึกษาได้ชัดเจนว่าได้มีการพัฒนาไปในรูปแบบที่เป็นสากล อันเนื่องมาจากรับผลกระทบโดยตรงจากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับวิทยาลัยในประเทศตะวันตก อันได้แก่ประเทศในยุโรปและอเมริกา ผนวกกับแนวความคิดใหม่ๆ ของคนไทยและนักการศึกษาไทยในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวิชาการสาขาต่างๆ เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อสภาพความเป็นอยู่ของบุคคล ของชุมชนและของประเทศชาติโดยส่วนรวม

วิทยาลัยไทยในปัจจุบันเป็นของรัฐส่วนหนึ่ง และเป็นของเอกชนอีกส่วนหนึ่ง จัดตั้งขึ้นโดยได้รับอนุญาตจากทางราชการ และได้รับการรับรองวิทยฐานะหรือมาตรฐานการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการหรือทบวงมหาวิทยาลัย

หลักสูตรวิทยาลัยในประเทศไทย

ปัจจุบันหลักสูตรที่เปิดสอนในวิทยาลัยของไทยมีจำนวนมากพอที่จะให้นักศึกษาเลือกเรียนได้ตามความต้องการ ทั้งในระดับประกาศนียบัตรและระดับปริญญา คุณภาพทางวิชาการของวิทยาลัยเอกชนบางแห่งนอกจากจะเป็นที่ยอมรับภายในแล้ว สถาบันการศึกษาใน

ต่างประเทศ เช่น ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร อังกฤษ และเยอรมนี เป็นต้น ก็ให้การรับรองอีก ด้วย

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของหลักสูตรที่เปิดสอนในวิทยาลัยเอกชน

2.1 ระดับ ปวช. (ประกาศนียบัตรวิชาชีพ) รับสมัครผู้เรียนจบ มัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่าเข้าเรียนต่อสาขาวิชาช่างยนต์ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างไฟฟ้า บัญชี การเงิน การธนาคาร การตลาด โรงแรมและการท่องเที่ยว

2.2 ระดับ ปวส. (ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง) รับสมัครผู้เรียนจบ ปวช. หรือ จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนสาขา ช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน เขียนแบบเครื่องกล บริหารธุรกิจ บัญชี การเงิน การธนาคาร การตลาด การโฆษณา เลขานุการ และคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

2.3 ระดับปริญญาตรี การบัญชี การเงิน การบริหารบุคคล การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ การสื่อสาร ธุรกิจภาษาอังกฤษ การพิมพ์และสิ่งพิมพ์ การประชาสัมพันธ์ การโฆษณา โทรคมนาคม การตลาด การจัดการทั่วไป การจัดการอุตสาหกรรม คอมพิวเตอร์ วิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรมไฟฟ้า เทคโนโลยีการอาหาร ฯลฯ

ส่วนการเรียนการสอนตามหลักสูตรในวิทยาลัยของรัฐ ก็มีหลายสาขาวิชาในคณะต่างๆ ซึ่งจัดตั้งขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม และของผู้ที่ต้องการแสวงหาความรู้และความสามารถเฉพาะ เพื่อการประกอบอาชีพ บางสถาบัน เช่น วิทยาลัยครูที่มีอยู่ทั่วประเทศ (มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นสถาบันราชภัฏในปัจจุบัน) มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการทางวิชาการได้อย่างกว้าง

ขวาง นอกจากนี้ก็มีวิทยาลัยอาชีวศึกษาหลายแห่งที่ตอบสนองความต้องการด้านกำลังคนทั้งของภาครัฐและของภาคเอกชน เช่น ในการรับนักศึกษาเข้าเรียนในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาประจำปี 2539 นายจรูญ ชูลาภ อธิบดีกรมอาชีวศึกษา ได้แถลงผ่านทางหนังสือพิมพ์ไทยรัฐว่า สามารถจะรับนักศึกษาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้ทั้งสิ้น 198,130 คน แยกเป็นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 130,040 คน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 64,780 คน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค จำนวน 2,120 คน และระดับประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง จำนวน 1,190 คน ซึ่งเป็นนักเรียนโควตา นอกจากนี้กรมจะรับเข้าเรียนในวิทยาลัยเกษตรกรรมทุกแห่ง อีกจำนวน 56,000 คน ตามโครงการปฏิรูปเกษตรเพื่อชีวิต ซึ่งจะรับนักเรียนชั้น ม. 3 จากโรงเรียนขยายโอกาสของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ส.ป.ช.) รวมแล้วในปีการศึกษา 2539 นี้ สถานศึกษาของกรมอาชีวศึกษาจะรับนักศึกษาได้ทั้งสิ้น 254,130 คน สาขาวิชาที่เปิดรับเข้าเรียนได้แก่ ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม เช่น ช่างกลโรงงาน ช่างยนต์ ช่างก่อสร้าง ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างพิมพ์ ประเภทพาณิชยกรรม เช่น การบัญชี เลขานุการคอมพิวเตอร์ การตลาด การโรงแรมการท่องเที่ยว ประเภทวิชาคหกรรม เช่น ผ้าและเครื่องแต่งกาย อาหารคหกรรมธุรกิจ ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม เช่น เครื่องประดับอัญมณี การเย็บระโน ช่างศิลปะ การออกแบบ ประเภทวิชาเกษตรกรรม เช่น เทคโนโลยีภูมิทัศน์ พืชสวน ประเภทประมง เช่น

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมงทะเล การแปรรูปสัตว์น้ำ การจัดการธุรกิจการประมง ช่างประมง เป็นต้น

ความแตกต่างของวิทยาลัย

สารานุกรมการวิจัยทางการศึกษา (Encyclopedia of Educational Research) กล่าวถึงความแตกต่างของวิทยาลัยในด้านองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังต่อไปนี้ คือ

ก. คุณภาพของนักศึกษาที่เข้ามาเรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับ การคัดเลือก ถ้าเข้มงวดมาก นักศึกษาคุณภาพต่ำจะไม่มีโอกาสได้เข้ามาเรียน ถ้าจำกัดจำนวนผู้เข้าเรียน คนเก่ง จำนวนหนึ่งจะถูกคัดออกไป และไม่มีโอกาสได้เข้าเรียนเช่นเดียวกัน

ข. ค่านิยมอุดมการณ์ของวิทยาลัย ซึ่งอาจจะเป็นไปในทางใดทางหนึ่งโดยเฉพาะ ในแง่ของวิชาการ หรือเกียรติประวัติของวิทยาลัย ทั้งในเชิงอนุรักษ์ หรือเชิงเปลี่ยนแปลง

ค. ผลกระทบของวิทยาลัยต่อนักศึกษาขึ้นอยู่กับขนาด (จำนวนนักศึกษา จำนวนสาขาวิชา จำนวนบุคลากร บริเวณ อาคาร สถานที่) คุณภาพของนักศึกษา อุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการ การค้นคว้าวิจัย การควบคุมดูแล (โดยรัฐหรือเอกชน หรือโดยองค์กรทางศาสนา) เพศ (นักศึกษาชาย หรือหญิง หรือทั้งสองเพศ) รวมทั้งชาติกำเนิด

ง. การแข่งขันในด้านคุณภาพทางวิชาการ ซึ่งจะมีผลต่อพัฒนาการด้านทักษะการรู้คิด (cognitive skills) ของนักศึกษาได้อย่างมาก

จ. การสอน การศึกษาค้นคว้าวิจัย โดยอาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความ

ประพฤติดี พอใจกับการทำงานร่วมกับนักศึกษา อุทิศเวลาให้กับหน้าที่การงาน มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมโดยการศึกษา ค้นคว้าวิจัย และมีการปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ

ฉ. สวัสดิการ สำหรับนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัย องค์ประกอบเหล่านี้สามารถชี้บ่งถึงสถานภาพของวิทยาลัย โดยทั่วไปได้อย่างมาก

แนวโน้มของวิทยาลัยในอนาคต

เมื่อพิจารณาในภาพรวมจากอดีตมาถึงปัจจุบันและแนวโน้มไปสู่อนาคต จะเห็นแนวโน้มของวิทยาลัยในอนาคตในลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. มีวิชาการใหม่ๆ เพิ่มเข้ามา ซึ่งวิทยาลัยสามารถจัดทำเป็นหลักสูตร และเป็นวิชาเลือกได้มากขึ้น นักศึกษาสามารถเลือกเรียนสาขาวิชาที่เหมาะสมกับตนเองมากขึ้น

2. วิทยาลัยมีขนาดใหญ่ขึ้น มีบุคลากร นักศึกษา ครูอาจารย์ ผู้สอน หนังสือ ตำราเรียน เอกสาร วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนห้องปฏิบัติการทางวิชาการเพิ่มขึ้น

3. วิทยาลัยสามารถอำนวยความสะดวกทางการศึกษาให้แก่คนระดับต่างๆ ได้มากขึ้น ให้ความสนใจกับการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการทั้งของภาครัฐ และของเอกชนในด้านต่างๆ ได้มากขึ้น

4. วิทยาลัยมีบทบาทมากขึ้นในการเตรียมคน เฉพาะงาน เฉพาะวิชาชีพทั้งในวงการราชการ วงการธุรกิจ วงการอุตสาหกรรม ฯลฯ

5. วิทยาลัยให้เสรีภาพแก่นักศึกษามากขึ้น เพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพ จิตสำนึก ความ

สำนึกในด้านความรับผิดชอบ คุณงามความดี การพึ่งตนเองการอยู่ร่วมกันและการทำงานร่วมกัน

๘. วิทยาลัยมีงานวิจัยเพิ่มมากขึ้น
วิทยาลัยมีบทบาทในการวิจัยเพิ่มมากขึ้น

โดยสรุป วิทยาลัยเป็นสถาบันที่เกิดขึ้นมา ตั้งแต่อดีต และมีวิวัฒนาการในรูปแบบของการ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงต่างๆ ให้มีความเจริญ ก้าวหน้าและพัฒนาการที่เหมาะสมมากขึ้นตาม ยุคตามสมัยมาโดยตลอด จนกระทั่งเป็นที่ ประจักษ์อยู่ในปัจจุบันนี้ ว่าวิทยาลัยเป็นสถาบัน

ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคนและสังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือมีบทบาททั้งในด้านการ พัฒนามนุษย์ (Human Development) และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) เพื่อตอบสนอง ความต้องการของวงการต่างๆ ทั้งในระดับส่วน บุคคล ระดับกลุ่มบุคคล และชุมชนประเทศชาติ โดยส่วนรวม ไม่ว่า ณ แห่งใดในโลก และบทบาทดังกล่าวนี้จะดำรงอยู่ควบคู่กับสถาบันนี้ต่อไปอีกชั่วกาลนาน

ปรีชา ธรรมา

บรรณานุกรม

- บทสัมภาษณ์ อธิบดีกรมอาชีวศึกษา ไทยรัฐ. วันที่ 15 มีนาคม 2539
- สภาการศึกษาห้ามกฎราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์. การศึกษา : ประมวลพระนิพนธ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระวชิรญาณวโรรส. พระนคร : โรงพิมพ์ห้ามกฎราชวิทยาลัย, 2514.
- วิชาการ, กรม. ความเป็นมาของแผนการศึกษาชาติ. โครงการพัฒนาการศึกษา, 2503.
- Alkin, Marvin C. (ed.) **Encyclopedia of Educational Research**. Vol. 1. New York : Macmillan Publishing Company, 1982.
- Bruner, Jerome S. **Process of Education**. Cambridge : Harvard University Press, 1960.
- Butts, R. Freeman. **A Cultural History of Western Education**. New York : McGraw Hill Book company, Inc., 1955.
- Skinner, B. F. **The Technology of Teaching**. New York : Apple - Century - Crofts, 1968.